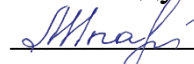

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Кафедра початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. завідувача кафедри

 Марія ШПАК

Протокол № 1 від 01 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНОГО
РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань A Освіта
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність A2 Дошкільна освіта
(код і назва спеціальності)

Освітня програма Дошкільна освіта
(назва освітньої програми)

2026 – 2027 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Дошкільна освіта» спеціальності А2 Дошкільна освіта галузі знань А Освіта.

Розробник:

ШПАК Марія – доктор психологічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри початкової освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітньо-професійна програма	Дошкільна освіта
2	Спеціальність	A2 Дошкільна освіта
3	Галузь знань	A Освіта
4	Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Форма навчання	Денна, заочна
6	Статус дисципліни	Обов'язкова
7	Мова навчання	Українська
8	Курс	1
9	Семестр	1
10	Обсяг дисципліни в кредитах	3 кредити
11	Загальна кількість годин	90
12	Кількість змістових модулів	2
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 30, заочна форма – 18
14	Лекції (год.)	Денна форма – 10, заочна форма – 10
15	Практичні заняття (год.)	Денна форма – 20, заочна форма – 8
16	Самостійна робота (год.)	Денна форма – 60, заочна форма – 72
17	Вид ІНДЗ	Навчальний проєкт
18	Форма підсумкового контролю	Залік

Частка годин аудиторних занять становить:
для денної форми навчання – 33%; для заочної форми навчання – 20%.

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: оволодіння технологіями та методами надання психолого-педагогічної підтримки дітям з урахуванням психологічних закономірностей, соціально-психологічних чинників особистісного розвитку, вікових та індивідуально-психологічних особливостей дітей.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів таких компетентностей:

СК-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.

СК-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

ПРН 4. Аналізувати й порівнювати результати педагогічного впливу на індивідуальний розвиток дитини дошкільного віку в різних видах діяльності.

ПРН 6. Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальні дисципліни «Методика науково-педагогічних досліджень», «Менеджмент в дошкільній освіті» є пререквізитами до освітнього компоненту «Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини».

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ДИТИНСТВА

Тема 1. Психологія дітей раннього віку.

Психічний розвиток і формування особистості дитини в ранньому віці: психологічні закономірності, вікові особливості та соціально-психологічні чинники розвитку. Діагностичний інструментарій вивчення індивідуально-психологічних особливостей розвитку дітей раннього віку.

Тема 2. Психологія дітей дошкільного віку.

Психічний розвиток і формування особистості дитини в дошкільному віці: психологічні закономірності, вікові особливості та соціально-психологічні чинники розвитку. Діагностичний інструментарій вивчення індивідуально-психологічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку.

Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Тема 3. Вплив сім'ї на розвиток і формування особистості дитини.

Сім'я як соціальне середовище розвитку і формування особистості дитини. Батьківські установки та стилі сімейного виховання (авторитарний, демократичний, ліберальний). Типи неправильного сімейного виховання дітей. Психолого-педагогічні умови успішного сімейного виховання. Емоційна компетентність батьків як чинник успішного сімейного виховання дітей. Любов до дітей та емоційна підтримка дитини батьками.

Тема 4. Вплив освітнього середовища на розвиток і формування особистості дитини.

Психолого-педагогічні основи особистісно зорієнтованого виховання.

Виховні позиції педагога та психологія виховного впливу на особистість дитини. Психологічні особливості стилів педагогічного спілкування вихователя закладу дошкільної освіти з дітьми. Психолого-педагогічний аналіз традиційного та особистісно орієнтованого виховання.

Тема 5. Технології психолого-педагогічної підтримки особистісного розвитку дитини.

Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини у закладах дошкільної освіти: мета та завдання. Психолого-педагогічна підтримка як інтегративна технологія супроводу особистісного розвитку дітей у ЗДО: форми та методи забезпечення. Психолого-педагогічна підтримка як: співробітництво педагога й дитини (представники, основні змістові характеристики); супровід-ініціювання (представники, основні змістові характеристики); супровід-попередження (представники, основні змістові характеристики).

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота		лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1 ПСИХОЛОГІЯ ДИТИНСТВА								
Тема 1. Психологія дітей раннього віку	18	2	4	12	17	2	1	14
Тема 2. Психологія дітей дошкільного віку.	18	2	4	12	17	2	1	14
Разом за змістовим модулем 1	36	4	8	24	34	4	2	28
Змістовий модуль 2 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ								
Тема 3. Вплив сім'ї на розвиток і формування особистості дитини.	18	2	4	12	18	2	2	14
Тема 4. Вплив освітнього середовища на розвиток і формування особистості дитини.	18	2	4	12	18	2	2	14

Тема 5. Технології психолого-педагогічної підтримки особистісного розвитку дитини.	18	2	4	12	20	2	2	16
Разом за змістовим модулем 2	54	6	12	36	56	6	6	44
Усього годин	90	10	20	60	90	10	8	72

5.3. Теми лекцій

№ теми	Назва теми	кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Психологія дітей раннього віку.	2	2
2	Психологія дітей дошкільного віку.	2	2
3	Вплив сім'ї на розвиток і формування особистості дитини.	2	2
4	Вплив освітнього середовища на розвиток і формування особистості дитини.	2	2
5	Технології психолого-педагогічної підтримки особистісного розвитку дитини.	2	2
	Всього годин	10	10

5.4. Теми практичних занять

№ теми	Назва теми	кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Психологія дітей раннього віку.	4	1
2	Психологія дітей дошкільного віку.	4	1
3	Вплив сім'ї на розвиток і формування особистості дитини.	4	2
4	Вплив освітнього середовища на розвиток і формування особистості дитини.	4	2
5	Технології психолого-педагогічної підтримки особистісного розвитку дитини.	4	2
	Всього годин	20	8

5.5. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Опрацювання літературних джерел з проблем психології дітей раннього віку (<i>Аналіз психолого-педагогічних досліджень, наукової літератури</i>)	12	14
2	Опрацювання літературних джерел з проблем психології дітей дошкільного віку (<i>Аналіз психолого-педагогічних досліджень, наукової літератури</i>)	12	14
3	Вивчення та аналіз психолого-педагогічних особливостей впливу сім'ї на розвиток і формування особистості дитини та визначення напрямів роботи і форм співробітництва з батьками (<i>Аналіз педагогічної практики, кейсів, моделювання сімейних ситуацій</i>)	12	14
4	Вивчення та аналіз психолого-педагогічних особливостей впливу освітнього середовища на розвиток і формування особистості дитини та визначення напрямів роботи і форм співробітництва з педагогами (<i>Аналіз педагогічної практики, кейсів, моделювання психолого-педагогічних ситуацій</i>)	12	14
5	Побудова змісту технологій психолого-педагогічної підтримки особистісного розвитку дитини (<i>Аналіз педагогічної практики, створення власного кейсу, рефлексія результатів</i>)	12	16
Всього годин		60	72

5.6. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми
Високий рівень	
1	Розробити навчальний проєкт «Психолого-педагогічна підтримка емоційного благополуччя дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану» (описати мету, завдання, зміст роботи, методи забезпечення, підготувати електронну презентацію).

2	Розробити навчальний проєкт «Криза 3-х років та її основні симптомокомплекси: психологічні особливості спілкування та психолого-педагогічної підтримки дитини в період кризи 3-х років» (описати мету, завдання, зміст роботи, методи забезпечення, підготувати електронну презентацію).
3	Розробити навчальний проєкт «Стилі сімейного виховання та психолого-педагогічна підтримка дитини батьками» (описати мету, завдання, зміст роботи, методи забезпечення, підготувати електронну презентацію).
	Середній рівень
1	Розробити психолого-педагогічні поради для вихователів щодо розвитку і виховання дитини у ранньому віці.
2	Розробити пам'ятку для батьків про особливості спілкування та соціальної взаємодії з дитиною в період кризи 3-х років.
3	Розробити пам'ятку для батьків про особливості розвитку пізнавальної сфери дитини дошкільного віку в умовах сімейного середовища.
4	Розробити вправи, ігри для дітей старшого дошкільного віку, спрямовані на розвиток творчих здібностей.
	Низький рівень
1	Написати реферат на тему: «Психічний розвиток дитини в ранньому віці: психологічні закономірності та вікові особливості».
2	Написати реферат на тему: «Вікові особливості розвитку дитини в дошкільному віці».
3	Написати реферат на тему: «Гра та її значення для психічного розвитку дошкільнят».
4	Написати реферат на тему: «Психологічні особливості адаптації дітей до умов дитячого садка».

6. Форми та методи навчання

Форми навчання: лекції (традиційні, проблемні, інтерактивні); практичні заняття; консультації (індивідуальні та групові); самостійна робота здобувачів освіти; індивідуальні навчально-дослідні завдання; дистанційне навчання із застосуванням електронних освітніх платформ; виконання та захист проєктів.

Методи навчання: словесні методи: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, інструктаж; наочні методи: демонстрація, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів; практичні методи: виконання вправ, практичних робіт; проблемно-пошукові методи: проблемний виклад, дослідницький метод; інтерактивні методи: мозковий штурм, робота в малих групах, кейс-метод, дебати; метод проєктів; метод аналізу конкретних ситуацій (case study); інформаційно-комунікаційні методи із застосуванням цифрових технологій та онлайн-ресурсів.

Вивчення навчальної дисципліни та обрані форми і методи навчання сприяють формуванню **м'яких навичок** здобувачів: розвитку критичного мислення, комунікативних умінь, креативності, емоційного інтелекту, здатності до емпатії та командної роботи, гнучкості та уміння конструктивно вирішувати конфлікти, адаптуватися до нових обставин, рефлексії та емоційного самоусвідомлення, уміння ефективно налагоджувати соціальну взаємодію з дітьми, батьками та колегами-вихователями.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- тестування;
- поточне опитування;
- захист навчальних проєктів;
- презентації результатів виконаних індивідуальних завдань;
- виступи на наукових заходах;
- рефлексія та самооцінювання результатів навчальної діяльності.

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни “Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини” використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

9 Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Політика оцінювання

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

За роботу на практичному занятті здобувач вищої освіти може отримати максимум **8 балів**.

8 балів: здобувач демонструє ґрунтовні знання матеріалу практичного заняття, вільно висловлює думку з проблемних питань заняття, аргументує її, критично аналізує події, явища, факти, виявляє креативність, творче застосування набутих знань та умінь.

7 балів: здобувач демонструє знання матеріалу практичного заняття в повному обсязі, вільно висловлює думку з проблемних питань заняття, самостійно аналізує події, явища, факти, виявляє креативність у використанні

набутих знань та умінь, однак при викладі матеріалу допускає незначні помилки, які здатний самотійно виправити.

6 балів: здобувач демонструє знання матеріалу практичного заняття на достатньому рівні, висловлює власну думку, аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу допускає незначні помилки, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

5 балів: здобувач демонструє знання матеріалу практичного заняття на достатньому рівні, однак його відповідь не є повною і послідовною.

4 бали: здобувач володіє знаннями на середньому рівні, що складає менше 50% необхідного обсягу, висловлює думку з проблемних питань заняття, однак недостатньо глибоко аналізує події, явища, факти.

3 бали: здобувач демонструє фрагментарні знання матеріалу практичного заняття, при викладі матеріалу допускає суттєві помилки.

2 бали: здобувач демонструє фрагментарні знання матеріалу практичного заняття, що складає менше 25% необхідного обсягу, не вміє логічно аргументувати свою думку.

1 бал: здобувач демонструє фрагментарні знання матеріалу практичного заняття, не знає основної термінології.

0 балів: здобувач не володіє знаннями з теми практичного заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання самотійної роботи

Навчальний матеріал, опрацьований у процесі самотійної роботи, оцінюється на практичних заняттях, під час модульного контролю за 8-бальною шкалою.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Максимальна оцінка – **20 балів**

1. Обґрунтування актуальності проблеми, визначення об'єкта і предмета дослідження (2 бали).
2. Формулювання мети та завдань дослідження (2 бали).
3. Вибір методів дослідження (2 бали).
4. Критичний аналіз змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності (3 бали).
5. Повнота у розкритті теми (2 бали).
6. Дотримання вимог щодо вибору та оформлення літературних джерел дослідження (2 бали).
7. Створення електронної презентації (5 балів).
8. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів ІНДЗ (титульний аркуш, вступ, основна частина, список використаних джерел, додатки) (2 бали).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2			ІНДЗ	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	20	100
16	16	16	16	16		
32		48				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
65-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. У випадку виникнення конфліктних ситуацій, керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка». Списування під час розв'язання тестових завдань та написання контрольних робіт є забороненим. Доцільність та дозвіл використання мобільних пристроїв визначається викладачем у кожному конкретному випадку під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ШІ в межах навчальної дисципліни

Можливості етичного використання систем ШІ під час вивчення навчальної дисципліни допускаються для виконання та проєктування завдань курсу з обов'язковим дотриманням «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Опорні конспекти лекцій, методичні розробки до проведення практичних занять, навчальні посібники.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
3. Система запитань і завдань для керівництва самостійною роботою здобувачів вищої освіти, ілюстративні матеріали.
4. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
5. Комп'ютери з доступом до Інтернету.

12. Рекомендована література

Основна

1. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
2. Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія : лекції. Херсон : Олді-плюс, 2019. 144 с.
3. Кочубей Т. Філософія дитинства: соціально-педагогічний аспект: навч. посіб. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. 185 с.
4. Олійник М., Журат Ю., Фесун Г. Розвиток та діагностика пізнавальних процесів дошкільника: навч.-метод. посіб. Чернівці : Родовід, 2019. 176 с.
5. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ: навч.-метод. посіб. / Компанець Н., Луценко І., Коваль Л. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.
6. Павелків Р., Цигипало О. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 296 с.
7. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи : навч.-метод. посіб. / Т. В. Філімонова. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 218 с.
8. Психолого-педагогічний супровід виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб: концепція, методика, технології : навч.-метод. посіб. / І. Луценко, А. Богуш, Л. Калмикова, В. Кузьменко, С. Поворознюк, О. Рейпольська ; за наук. ред. І. Луценко. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 213 с.
9. Психолого-педагогічний супровід формування особистості дошкільника: кол. монографія / Т. Кочубей, В. Кузь, Л. Іщенко та ін.; за заг. ред. В. Кузя.

- Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 212 с.
10. Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції : кол. монографія / наук. ред. А. Обухівська, Т. Ілляшенко. Київ : Ніка-Центр, 2020. 113 с.
 11. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти та початкової школи в умовах ступеневого навчання: монографія / за заг. ред. О. Красовська. Рівне : О. Зень, 2021. 560 с.
 12. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 362 с.

Допоміжна

1. Гірняк А. Н. Психологічний аналіз і систематика стилів освітньої взаємодії. *Психологія і суспільство*. 2018. № 1–2. С. 118–126.
2. Гончарук Н. М., Онуфрієва Л. А. Психологічні засади впливу сімейного виховання на емоційний розвиток дітей старшого дошкільного віку. *Психологічний журнал*. 2019. Вип. 5. № 7. С. 148–160.
3. Козлюк О.А. Міждисциплінарний підхід до вивчення феномену дитинства. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2016. № 26. С. 26-31.
4. Левус Н. І. Педагогічна психологія в схемах і таблицях. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка; Артос. 2015. 340 с.
5. Мачинська Н. Формування життєвої компетентності дитини дошкільного віку – умова забезпечення наступності поетапного розвитку дошкільник – учень початкової школи (О. Маєр). *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2022. № 2. С. 109-115.
6. Методичні рекомендації щодо здійснення освітньої діяльності з питань дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану (для засновників закладів, науково-педагогічних працівників ІППО, директорів та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти). Київ: 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prorekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 20.08.2026 р.)
7. Психолого-педагогічний супровід розвитку особистості дитини в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції для науковців, практичних працівників та студентів (18 жовтня 2018 р.) / гол. ред. Л. В. Іщенко. Умань: АЛМІ, 2018. 89 с.
8. Чайковська Г. Б., Шпак М. М., Пуйо О. І., Гладюк Т. В. Здоров'язбережувальне середовище закладу дошкільної освіти: системний підхід до моделювання умов. *Педагогічний альманах: зб. наук. праць*. 2025. Вип. 59. С. 14-21.
9. Шпак М. М., Гончаровська Г. Ф. Психодіагностика дітей дошкільного віку. *Психолог дошкілля*. 2013. № 6 (47). С. 1–32 (Вкладка).
10. Шпак М. М. Емоційна компетентність батьків як засіб психологічної

профілактики емоційного насилля над дітьми. *Дитинство без насилля : суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конференції (Тернопіль, 29–30 квітня 2014 р.) / за заг. ред. проф. О. М. Кікінежді. Тернопіль : Стереарт, 2014. С. 409-410.

11. Шпак М. М., Квачук О. І. Психологічна характеристика стилів педагогічного спілкування вихователя з дітьми дошкільного віку. *Освітній процес сьогоднішнього: досягнення, виклики, перспективи* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року). Тернопіль : ТОКІППО, 2025. С. 347–348.
12. Шпак М. М. Становлення емоційного інтелекту в дошкільному віці як передумова його розвитку в молодшого школяра. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»* / ред. кол. : І. Д. Пасічник, Р. В. Каламаж, Л. В. Засекіна та ін. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2016. Вип. 4. С. 196–205.
13. Шпак М., Чайковська Г., Пуйо О. Особливості психоемоційної підтримки дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами ігрових технологій. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія "Педагогіка. Психологія"*. 2025. № 8. С. 252–259.

13. Інформаційні інтернет-ресурси

1. ЕНМКД Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=5112>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН України <https://psyua.com.ua/>

14. Перелік рекомендованих ресурсів

з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

1. Prometheus – онлайн-курси з педагогіки, психології, сучасних освітніх технологій. <https://prometheus.org.ua/>
2. EdEra (Education Era) – онлайн-курси та освітні матеріали для педагогічних працівників. <https://ed-era.com/>
3. Український інститут розвитку освіти – професійні матеріали, вебінари та навчальні ресурси для педагогічних працівників. <https://uied.org.ua/>

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Психолого-педагогічна підтримка особистісного розвитку дитини» для здобувачів вищої освіти надається можливість опанування змістовних елементів (тем, модулів тощо) в умовах неформальної освіти. Валідація результатів таких елементів

неформального навчання передбачає представлення здобувачем сертифікату про проходження курсу, участі у тренінгах, конференції із зазначенням назви, обсягу (тривалості) та результатів навчання. Перезарахування балів проводиться відповідно до процедури валідації, зазначеної в «Положенні про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті».

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час занять, консультацій, через корпоративну електронну пошту та систему дистанційного навчання. Консультації проводяться згідно з графіком або за попередньою домовленістю з викладачем.

У разі відсутності на занятті з поважних причин здобувач освіти повинен повідомити викладача та відпрацювати пропущений матеріал у встановленому порядку.

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності та професійної етики. Під час спілкування очікуються коректність, відповідальність, конструктивний діалог і повага до думок інших учасників освітнього процесу.